

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 228 /2019

ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Τμήμα Δ')

Συνεδρίαση της 13^{ης} Νοεμβρίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Αικατερίνη Γρηγορίου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Παναγιώτης Παππάς, Στέργιος Κίκας, Αθανάσιος Θεοχάρης, Μιχαήλ Τζουβάρας, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Χουρμούζη, Γάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 2261.3-1/51415/2019 έγγραφο του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής/ Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής/ Κλάδος Ναυτιλίας/ Δ/νση Προστασίας Θαλασσιού Περιβάλλοντος/ Τμήμα Α' .

Ερωτάται: Εάν δύναται, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 743/77 (Α' 319), όπως κωδικοποιήθηκε με το π.δ. 55/98 (Α' 58), να επιβληθούν, από τη Λιμενική Αρχή Θήρας, εκ νέου διοικητικές κυρώσεις κατά των υπαιτίων διαρροής από τους χώρους του

ναυαγίου του Κ/Ζ "S. D." μικροποσοτήτων πετρελαιοειδών μιγμάτων, ενώ έχει ήδη επιβληθεί το προβλεπόμενο ανώτατο ύψος διοικητικού προστίμου εκ της κείμενης νομοθεσίας για πρόκληση ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών της ευρύτερης περιοχής της νήσου Θήρας.

Στο πιο πάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

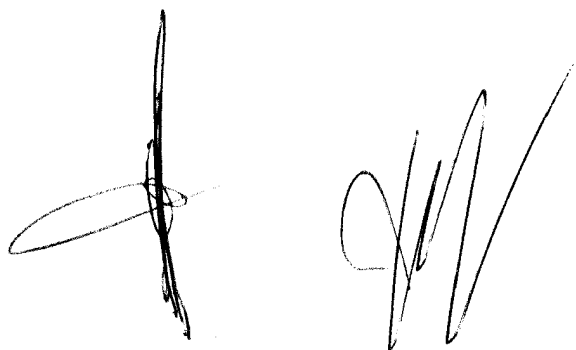
Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στο με αριθμό πρωτοκόλλου 2261.3-1/59203/19/7-8-2019 συμπληρωματικό έγγραφό της εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Η Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα Θηραίων Πολιτών για την ανέλκυση του Κ/Ζ "S. D." διαβίβασε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μεταξύ άλλων και στην ερωτώσα Υπηρεσία το από 17/02/2019 Δελτίο Τύπου και την από 13/03/2019 επιστολή, στις οποίες αναφέρεται σε ζητήματα που αφορούν κυρίως στην ανέλκυση του ναυαγίου, καθώς και στη μη επιβολή εκ νέου διοικητικών κυρώσεων.

2. Σε σχέση με το ανωτέρω θέμα, η ερωτώσα υπηρεσία παραθέτει και τα ακόλουθα:

α. Σύμφωνα με το ν.743/77 (Α' 319), όπως κωδικοποιήθηκε με το π.δ. 55/98 (Α' 58) και ισχύει, προβλέπεται η επιβολή διοικητικών για τους παραβάτες των διατάξεων περί ρύπανσης της θάλασσας ή των ακτών.

β. Με την αριθμ. 01/07 και Α.Π. 2412.4/03/07/13-06-2007 απόφαση ΥΕΝ, επιβλήθηκε κατά των υπαιτίων της ρύπανσης που προκλήθηκε εξαιτίας της βύθισης του Κ/Ζ "S. D.", το ανώτατο ύψος διοικητικού προστίμου σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ήτοι 1.173.881,14 €.

γ. Στην περιοχή του ναυαγίου υφίσταται ποντισμένο μόνιμο στατικό πλωτό φράγμα, ενώ γίνεται ενδελεχής και συνεχής έλεγχος της περιοχής, από ιδιωτική εταιρεία απορρύπανσης, για την αντιμετώπιση τυχόν διαρροών από τους χώρους του ναυαγίου, κατ' εξουσιοδότηση της πλοιοκτήτριας εταιρείας. Σύμφωνα με αναφορές της ανωτέρω, αλλά και της Λιμενικής Αρχής Θήρας, η περισυλλογή των αναδυόμενων στην επιφάνεια της θάλασσας πετρελαιοειδών μιγμάτων και λοιπών ρυπογόνων ουσιών από χώρους του ναυαγίου εντός των πλωτών φραγμάτων, πραγματοποιείται με τη χρήση απορροφητικών υλικών από ιδιωτικά αντιρρυπαντικά συνεργεία και η ευρύτερη θαλάσσια περιοχή του ναυαγίου επιθεωρείται καθημερινά.

δ. Από τα τελευταία αποτελέσματα των μετρήσεων, που πραγματοποιήθηκαν από το ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε. κατά την περίοδο Ιουλίου 2017 - Σεπτεμβρίου 2017 αναφέρεται, μεταξύ άλλων ότι: *«Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από τις μετρήσεις που καλύπτουν τη χρονική περίοδο των δέκα ετών από το ατύχημα είναι ότι δεν φαίνεται να υπάρχουν εμφανείς επιπτώσεις από το ναυάγιο στο θαλάσσιο οικοσύστημα της περιοχής. Παρόλο που το βυθισμένο κρουαζιερόπλοιο περιέχει ρυπογόνα φορτία που καταλήγουν στη θαλάσσια περιοχή της Καλντέρας, τα αποτελέσματα των μετρήσεων δείχνουν ότι ο βαθμός απελευθέρωσής τους στο θαλάσσιο περιβάλλον είναι τέτοιος ώστε μέχρι στιγμής δεν έχει επηρεαστεί η ποιότητα ούτε του θαλασσινού νερού ούτε των ιζημάτων και ούτε παρατηρήθηκαν φαινόμενα βιοσυσσώρευσης των ρύπων στους ιστούς των θαλάσσιων οργανισμών».*

Κατόπιν των ανωτέρω η ερωτώσα υπηρεσία υπέβαλε το υπό κρίση ερώτημα.

2. Συμπληρωματικά με το ανωτέρω έγγραφό της, η ερωτώσα υπηρεσία, με το με αριθμό πρωτοκόλλου 2261.3-1/59203/19/7-8-2019 έγγραφό της, εκθέτει τα εξής:

α. Το κρουαζιερόπλοιο "S. D."Ν.Π. 11485 προσέκρουσε σε ύφαλο, παρουσίασε εισροή υδάτων και βυθίστηκε στη θαλάσσια περιοχή Καλντέρας της νήσου Θήρας, την 06-04-2007.

β. Σύμφωνα με δήλωση της πλοιοκτήτριας εταιρείας, τα καύσιμα κατά το χρόνο της πρόσκρουσης ήταν 430 τόνοι μαζούτ, 63 τόνοι diesel, 36.000 λίτρα λιπαντέλαια, 10

κυβικά βαρέα πετρελαιοειδή κατάλοιπα, 15 κυβικά ελαφρά πετρελαιοειδή κατάλοιπα και 10 κυβικά κατάλοιπα λιπαντελαίων.

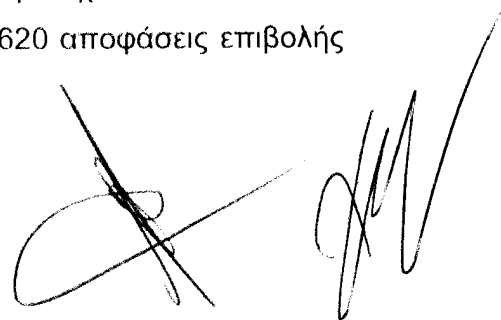
γ. Την 27-05-2009 ξεκίνησαν εργασίες απάντλησης πετρελαιοειδών από χώρους του ναυαγίου υπό την άμεση εποπτεία εκπροσώπων του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Θήρας και του Ε.Μ.Π. ως Τεχνικού Συμβούλου του τελευταίου, και την επίβλεψη του Λ/Χ Θήρας, οι οποίες ολοκληρώθηκαν την 14-06-2009.

δ. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο δέσμης σχετικών μέτρων από το ΥΠΕΚΑ έχει ολοκληρωθεί η εγκατάσταση συστήματος τηλεμετρικής παρακολούθησης, το οποίο εντοπίζει άμεσα την ύπαρξη σημαντικής διαφυγής πετρελαίου και στέλνει τα αποτελέσματα σε κεντρικό υπολογιστικό σύστημα στο Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Θήρας.

ε. Οι εργασίες καθαρισμού της προσβληθείσας ακτογραμμής περιοχής Καλντέρας, ολοκληρώθηκαν επιτυχώς την 20^η Ιουλίου 2007 και οι παραλίες αποδόθηκαν για χρήση στο κοινό. Σε πιστοποίηση των ανωτέρω, συντάχθηκε σχετικό πρακτικό επιθεώρησης ακτών, το οποίο συνυπογράφηκε αρμοδίως από εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Λιμενικής Αρχής Θήρας, της αναδόχου εταιρείας απορρύπανσης και εκπροσώπων της πλοιοκτήτριας εταιρείας.

στ. Μετά από παραγγελία του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, διατηρείται πέραν του ναυαγίου πλωτό φράγμα βαρέως τύπου, ενώ εκτελούνται εργασίες απορρύπανσης, όποτε αυτό απαιτείται, από τις εταιρείες Ε.Π.Ε. «ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Α.Ε. – ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Ν.Ε.», υπό την εποπτεία της οικείας Λιμενικής Αρχής.

ζ. Μετά τη λήξη της τεθείσας, από τη Λιμενική Αρχή Θήρας, προθεσμίας υποβολής από την πλοιοκτήτρια εταιρεία του σχεδίου απάντλησης καυσίμων και λιπαντικών και μέχρι την 23-12-2008, οπότε και υποβλήθηκε η εν λόγω μελέτη από την "C. M. L.", διαχειρίστρια εταιρεία του Κ/Ζ "SEADIAMOND" Ν.Π. 11485, είχαν βεβαιωθεί στους εκ του νόμου υπαίτιους 620 παραβάσεις. Επίσης, μέχρι και σήμερα έχουν εκδοθεί, κατά αντιστοιχία με τις ανωτέρω Εκθέσεις Βεβαίωσης Παράβασης, 620 αποφάσεις επιβολής

προστίμου, εκάστη ύψους 8.804 €, ενώ έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες επίδοσης - βεβαίωσης προστίμων ύψους 5.458.480,00 € στην αρμόδια ΔΟΥ. Πέραν τούτου, έχει εκδοθεί η αριθμ. 01/2007 απόφαση επιβολής προστίμου του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας με αριθμ. πρωτ.: 2412.4/3/07/18-06-07, η οποία επίσης έχει βεβαιωθεί στην αρμόδια ΔΟΥ., κατά τις διατάξεις του νόμου περί είσπραξης δημοσίων εσόδων και έχει ήδη ολοκληρωθεί η διαδικασία βεβαίωσης της εν λόγω απόφασης ύψους 1.173.881 €, ενώ επιπρόσθετα έχει εκδοθεί απόφαση καταλογισμού δαπανών που υποβλήθηκε το Δημόσιο ύψους 1.576.433, 44 €. Συνεπώς, το σύνολο των επιβληθέντων και βεβαιωθέντων διοικητικών προστίμων και καταλογισμού δαπανών του Δημοσίου κατά των υπευθύνων ανέρχεται σε ποσό ύψους 8.208.794,44 €.

η. Παράλληλα με τις επιβληθείσες διοικητικές κυρώσεις, κινήθηκε και η διαδικασία επιβολής ποινικών κυρώσεων από την αρμόδια Εισαγγελική Αρχή Νάξου, κατόπιν υποβολής σχετικής αναφοράς από την οικεία Λιμενική Αρχή.

θ. Το Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ), ως ο αρμόδιος φορέας σύμφωνα με το ΠΔ 11/02 (Α 06) για την παρακολούθηση των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων επιπτώσεων στη θαλάσσια χλωρίδα και πανίδα των προσβεβλημένων από ρύπανση περιοχών, πραγματοποιεί συνεχή και συστηματική παρακολούθηση των συνεπειών στη θαλάσσια περιοχή που βρίσκεται το ναυάγιο.

Η ερωτώσα υπηρεσία, αναφέρει επίσης ότι ο έλεγχος εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας που αφορά στην ανέλκυση, απομάκρυνση και εξουδετέρωση ναυαγίων, επικίνδυνων – επιβλαβών πλοίων και πλωτών ναυπηγημάτων, και κατ' επέκταση του εν θέματι ναυαγίου, εκφεύγει των αρμοδιοτήτων της και καταλήγει, στο ανωτέρω έγγραφό της, ότι: «Όπως τεκμαίρεται από τα παραπάνω, τα μέτρα απορρύπανσης που ελήφθησαν από τις Υπηρεσίες του ΥΕΝΑΝΠ, ήταν επαρκή, επιτυχή, απέδωσαν τα μέγιστα και έχουν επιβληθεί οι προβλεπόμενες μέγιστες διοικητικές κυρώσεις συμφώνως με το π.δ. 55/1998 και π.δ. 163/2001, για την προκληθείσα ρύπανση του θαλασσίου περιβάλλοντος.»

Νομοθετικό Πλαίσιο

3. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 11, 12, 13, 14 και 18 του ν. 743/1977 (Α' 319) όπως κωδικοποιήθηκε με τις τροποποιήσεις του σε ενιαίο κείμενο και μεταγλωττίστηκε στη δημοτική με το άρθρο πρώτο του π.δ. 55/1998 (Α' 58), ορίζονται:

«Άρθρο πρώτο

Κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο και μεταγλωττίζονται στη δημοτική

όλες οι διατάξεις του Ν. 743/77 και των τροποποιήσεών του, ως εξής :

ΝΟΜΟΣ υπ' αριθμ. : 743

Κωδικοποιημένος Νόμος

Για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και τη ρύθμιση συναφών

θεμάτων.

Άρθρο 1

(άρθρο δέκατο παρ. (1) και (2) Ν. 2252/94)

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου ορίζονται ως :

α) "Απόβλητα" : Τα υγρά που αποβάλλονται από πλοία, δεξαμενόπλοια και εγκαταστάσεις, τα οποία περιέχουν υπολείμματα των μεταφερομένων, χρησιμοποιούμενων ή παραγομένων υλών.

β) "Απορρίμματα" : Τα πάσης φύσεως στερεά ή ημίρρευστα κατάλοιπα που αποβάλλονται από πλοία, δεξαμενόπλοια και εγκαταστάσεις ξηράς.

γ) "Απόρριψη" : Η εκβολή ή διαφυγή οποιασδήποτε ουσίας στη θάλασσα.

δ) "Αρχή" : ...ε)...

ι) "Πετρέλαιο" : Κάθε τύπος πετρελαίου που περιλαμβάνει, αργό πετρέλαιο, πετρέλαιο εξωτερικής καύσης, στερεά πετρελαιοειδή κατάλοιπα, πετρελαιοειδή απορρίμματα και προϊόντα απόσταξης, καθώς και κάθε άλλος τύπος που, άσχετα από τη σύνθεσή του, χαρακτηρίζεται ειδικά από τη Σύμβαση ως πετρέλαιο.

ια) "Πετρελαιοειδές μίγμα" : Κάθε μίγμα που περιέχει πετρέλαιο όπως αυτό προσδιορίζεται από τον παρόντα ή από τη Σύμβαση.

ιβ) "Γλοίο" : Κάθε σκάφος ή πλωτό ναυπήγημα, εκτός από δεξαμενόπλοιο, που κινείται αυτοδύναμα ή ρυμουλκείται.

ιγ) "Δεξαμενόπλοιο" : Κάθε σκάφος ή πλωτό ναυπήγημα που είναι προορισμένο με το μεγαλύτερο τμήμα των χώρων φορτίων του να αποθηκεύει ή να μεταφέρει αυτοδύναμα ή με ρυμούλκηση πετρέλαιο, πετρελαιοειδή μίγματα ή άλλες χύμα υγρές επιβλαβείς ουσίες.

ιδ) "Ρύπανση" : Η παρουσία στη θάλασσα κάθε ουσίας, η οποία αλλοιώνει τη φυσική κατάσταση του θαλασσινού νερού ή το καθιστά επιβλαβές, στην υγεία του ανθρώπου ή στην πανίδα και χλωρίδα των βυθών και γενικά ακατάλληλο για τις προβλεπόμενες κατά περίπτωση χρήσεις του.

ιε) "Συμβάσεις": Οι Διεθνείς Συμβάσεις που έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα και ισχύουν, μαζί με τα Πρωτόκολλα, τα Παραρτήματα και τις προσθήκες τους και που αναφέρονται με κάθε τρόπο σε θέματα ρύπανσης της θάλασσας και γενικά προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

ιη) "Επιβλαβής ουσία" : Κάθε είδους στερεή, υγρή ή αέρια ουσία, η οποία χαρακτηρίζεται ως επιβλαβής και περιλαμβάνεται στους σχετικούς πίνακες των διεθνών συμβάσεων που ισχύουν και των κωδικών του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (I.M.O.).

ιθ) "Μόλυνση" : Η μορφή ρύπανσης που χαρακτηρίζεται από την παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών στο περιβάλλον ή δεικτών που υποδηλώνουν την πιθανότητα παρουσίας τέτοιων μικροοργανισμών.

κα) "Περιβάλλον" : Το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες.

κβ) "Υποβάθμιση" : Η πρόκληση από ανθρώπινες δραστηριότητες ρύπανσης ή οποιασδήποτε άλλης μεταβολής στο περιβάλλον, η οποία είναι πιθανό να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία, στην ποιότητα ζωής και στην υγεία των κατοίκων, στην ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και στις αισθητικές αξίες.

κγ) "Προστασία του περιβάλλοντος" : Το σύνολο των ενεργειών, μέτρων και έργων που έχουν στόχο την πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή την αποκατάσταση, διατήρηση ή βελτίωσή του. κδ)...

Άρθρο 2

(άρθρο δέκατο παρ. (3) Ν. 2252/94)

Έκταση εφαρμογής

1. Ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ρύπανσης :

(α) Των λιμανιών, των ακτών της χώρας και των Ελληνικών χωρικών υδάτων από εγκαταστάσεις ή πλοία και δεξαμενόπλοια, με Ελληνική ή ξένη σημαία, αλλά και από κάθε άλλη πηγή ρύπανσης, και (β) της ανοικτής θάλασσας από πλοία και δεξαμενόπλοια, με Ελληνική ή ξένη σημαία, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων των Συμβάσεων που ισχύουν κάθε φορά. 2. ...

Άρθρο 3

(άρθρο δέκατο παρ. (4) Ν. 2252/94)

Απαγορευτικές διατάξεις

1. Απαγορεύεται :

(α) Η απόρριψη στις ακτές, στα λιμάνια και στα ελληνικά χωρικά ύδατα πετρελαίου, πετρελαιοειδών μιγμάτων, επιβλαβών ουσιών ή μιγμάτων αυτών και πάσης φύσεως αποβλήτων, λυμάτων και απορριμμάτων από τα οποία μπορεί να προκληθεί ρύπανση της θάλασσας και των ακτών.

(β) Η απόρριψη πετρελαιοειδών και λοιπών ρυπαντικών ουσιών στην ανοικτή θάλασσα, από τα οποία είναι δυνατό να προκύψει ρύπανση, σύμφωνα με αυτά που ορίζουν οι "Συμβάσεις".

2. Η απόρριψη στη θάλασσα οποιωνδήποτε ουσιών από παράκτιες ή άλλες εγκαταστάσεις επιτρέπεται μόνο μετά από άδεια που παρέχεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν, εφόσον δεν υφίσταται κίνδυνος ρύπανσης.

Άρθρο 11

(άρθρο δέκατο παρ. (11) Ν. 2252/94)

Υποχρεώσεις υπευθύνων ρύπανσης

1. Σε περίπτωση ρύπανσης ή πιθανού κινδύνου πρόκλησης αυτής, ο πλοίαρχος και ο εκπρόσωπος του πλοίου, ο προϊστάμενος ή διευθυντής της εγκατάστασης, καθώς και οι τυχόν εντεταλμένοι υποχρεούνται να αναφέρουν αμέσως το περιστατικό στην αρμόδια Λιμενική Αρχή ή στο Υπουργείο και να λάβουν άμεσα κάθε πρόσφορο μέτρο για την αποτροπή, περιορισμό και αντιμετώπιση της ρύπανσης, ενεργώντας σύμφωνα με τα υφιστάμενα σχέδια αντιμετώπισης της ρύπανσης.

Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγος αυτός που προκάλεσε τη ρύπανση, οι συνυπεύθυνοι και οι τυχόν εντεταλμένοι αδυνατούν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα στην έκταση που απαιτείται, υποχρεούνται να αναθέτουν αμέσως τις εργασίες αυτές σε αναγνωρισμένες επιχειρήσεις αντιμετώπισης της ρύπανσης, ευθυνόμενοι επιπρόσθετα για τις συνέπειες κάθε καθυστέρησης.

2. Η Αρχή, αμέσως μόλις πληροφορηθεί περιστατικό ρύπανσης ή πρόδηλο και επικείμενο κίνδυνο πρόκλησης ρύπανσης, παίρνει κάθε πρόσφορο μέτρο για την αποτροπή, τον περιορισμό και την εξουδετέρωση των συνεπειών της, ενημερώνοντας σχετικά τον πλοίαρχο ή πλοιοκτήτη ή το νόμιμο αντιπρόσωπό του και σε περίπτωση απουσίας αυτών, τον πράκτορα ή άλλο αρμόδιο και σε περίπτωση εγκατάστασης τον ιδιοκτήτη ή αυτόν που την εκμεταλλεύεται.

3. Η Αρχή μπορεί να χρησιμοποιεί και να συντονίζει ιδιωτικά μέσα και να ζητά τη συνδρομή συναφών οργανισμών ή ιδιωτικών επιχειρήσεων που διαθέτουν τα αναγκαία μέσα και τη σχετική πείρα για την αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών.

4. Η χρησιμοποίηση των μέσων που ανήκουν σε Οργανισμούς και ιδιώτες γίνεται πάντοτε κάτω από τον έλεγχο της Αρχής, ενώ οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν το πλοίο ή την εγκατάσταση και αυτόν που με οποιονδήποτε τρόπο προκάλεσε τη ρύπανση.

5. Οι εργασίες αντιμετώπισης της ρύπανσης εκτελούνται πάντοτε κάτω από την άμεση εποπτεία της Αρχής, η οποία εξασφαλίζει ότι διενεργούνται με την επιβαλλόμενη ταχύτητα και με αποδεκτές μεθόδους.

6. Με απόφαση του Υπουργού καθορίζονται οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας και οι ελάχιστες απαιτήσεις σε οργάνωση, επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό, εξοπλισμό, υλικά, μέσα και ουσίες που πρέπει να διαθέτουν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια προκειμένου να τους χορηγηθεί η άδεια λειτουργίας ως αναγνωρισμένες επιχειρήσεις καταπολέμησης της ρύπανσης της θάλασσας.

7. Οι αναγνωρισμένες επιχειρήσεις καταπολέμησης της ρύπανσης έχουν όλες τις ευθύνες του εντολοδόχου τους για τη λήψη των προβλεπόμενων μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της ρύπανσης και εκτελούν τις σχετικές εργασίες κάτω από την εποπτεία και σύμφωνα με τις υποδείξεις της Αρχής, με ποινή ανάκλησης της άδειας που τους έχει χορηγηθεί.

Άρθρο 12

(άρθρο δέκατο παρ. (12) Ν. 2252/94)

Εξασφάλιση απαιτήσεων

1. Για την αποκατάσταση ζημιών που έχουν προκληθεί από ρύπανση, καθώς και για τις δαπάνες που έχουν γίνει για την αποτροπή ή την εξουδετέρωση αυτής, υπεύθυνος είναι αυτός που προκάλεσε υπαίτια τη ρύπανση και μαζί μ' αυτόν ευθύνονται εις ολόκληρο και οι παρακάτω :...

2. Οι δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκαν το Δημόσιο και οι Ο.Τ.Α. για την αποτροπή ή την αντιμετώπιση της ρύπανσης καταλογίζονται με αιτιολογημένη απόφαση της Αρχής, που εκδίδεται σε βάρος του υπεύθυνου που προκάλεσε τη ρύπανση και των συνυπευθύνων σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου και εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 του παρόντος νόμου. 3...

Άρθρο 13

(άρθρο ένατο παρ. Ι (Β) Ν. 1147/81 και άρθρο μόνο

Π.Δ. 86/97)

Κυρώσεις

« 1. Οι παραβάτες του παρόντος Νόμου, της "Σύμβασης" και των Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων που εκδίδονται σε εκτέλεση αυτών, τιμωρούνται ποινικά, διοικητικά και πειθαρχικά ως εξής :

(α) Ποινικές κυρώσεις :

(i) Αυτοί που με πρόθεση προκαλούν σοβαρή ρύπανση τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών. Αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος ζημιάς ή βλάβης σε πρόσωπα ή πράγματα, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

(ii) Αυτοί που από αμέλεια γίνονται υπαίτιοι των παραπάνω πράξεων τιμωρούνται με φυλάκιση. Αυτοί μπορούν να απαλλάσσονται από κάθε ποινή, αν με δική τους πρωτοβουλία εξουδετερώσουν τη ρύπανση και αποτρέψουν κάθε βλάβη ή ζημιά που μπορεί να επέλθει ή αν με γρήγορη αναγγελία προς τις Αρχές συντελέσουν στην εξουδετέρωση της ρύπανσης, καταβάλλοντας ταυτόχρονα και τις συναφείς δαπάνες.

(β) Διοικητικές κυρώσεις (όπως τα ανώτατα όρια των προστίμων ισχύουν μετά το π.δ. 163/2001 Α' 146)

(i) Υπαίτιοι ρύπανσης της θάλασσας ή των ακτών τιμωρούνται με απόφαση της αρμόδιας Αρχής με πρόστιμο μέχρι (58.694.06) ευρώ.

Με πρόστιμο μέχρι το ίδιο ποσό τιμωρούνται οι παραβάτες των διατάξεων του παρόντος νόμου, με τις οποίες επιβάλλεται η λήψη μέτρων ή η τήρηση άλλων διαδικασιών για την πρόληψη, τον περιορισμό ή την καταπολέμηση της ρύπανσης ακόμη και αν δεν προκλήθηκε ρύπανση.

Σε περιπτώσεις εξακολούθησης της ρύπανσης, επιβάλλεται από την Αρχή πρόστιμο μέχρι (8.804.11) ευρώ για κάθε ημέρα υπέρβασης της προθεσμίας που έχει ταχθεί για την αποκατάσταση.

Σε περίπτωση σοβαρής ρύπανσης, ο Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας επιβάλλει πρόστιμο μέχρι (1.173.881,14) ευρώ.

(ii) Με Προεδρικά Διατάγματα, μετά από πρόταση του Υπουργού, μπορούν να αυξάνονται τα ανώτατα όρια των προστίμων.

(iii) Για την καταβολή των κατά το στοιχείο αυτό επιβαλλόμενων προστίμων ευθύνονται σε ολόκληρο τα αναφερόμενα στο άρθρο 12 παρ. 1 πρόσωπα.

(γ) Πειθαρχικές κυρώσεις :

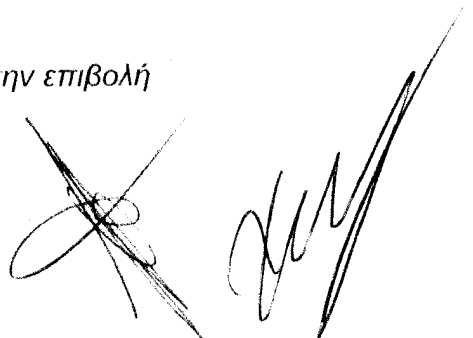
Αν οι υπαίτιοι ρύπανσης είναι Έλληνες ναυτικοί, υπόκεινται και σε πειθαρχική δίωξη..»

Άρθρο 14

(άρθρο δέκατο παρ. (13), (14) και (15) Ν. 2252/94

και άρθρο 1 παρ. 8 Ν. 2412/96)

Διαδικασία διαπίστωσης παραβάσεων για την επιβολή

διοικητικών κυρώσεων και άσκηση ενδίκων μέσων

1. Η διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων (προστίμου), αρχίζει από την βεβαίωση της παράβασης από το όργανο που τη διαπιστώνει, το οποίο συντάσσει υποχρεωτικά πλήρη έκθεση σχετικά μ' αυτήν. Η έκθεση αυτή αποτελεί απόδειξη της παράβασης. ... 2. ...

3. Αρμόδια για τη διαπίστωση της παράβασης και την επιβολή του προστίμου είναι η πλησιέστερη προς τον τόπο της παράβασης Αρχή ή η Αρχή του πρώτου λιμανιού κατάπλου του πλοίου μετά την παράβαση., 4. ... 5. ...

6. Το πρόστιμο επιβάλλεται με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας Αρχής, μετά από έγγραφη κλήτευση του παραβάτη, ο οποίος καλείται σε απολογία μέσα σε 24 ώρες από την επίδοσή της. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί με αίτηση του ενδιαφερομένου για 5 ημέρες. 7...

Άρθρο 18

(άρθρο 3 παρ. 3, 4 και 5 Ν. 2242/94)

Είσπραξη και διάθεση εσόδων από πρόστιμα

1. Τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 13 και 14 του παρόντος νόμου περιέρχονται στο Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.) και τηρούνται σε ειδικό λογαριασμό που ονομάζεται "Γαλάζιο Ταμείο"....»

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

4. Σε περίπτωση ρύπανσης των λιμένων, των ακτών της χώρας και των ελληνικών χωρικών υδάτων από εγκαταστάσεις ή πλοία και δεξαμενόπλοια, με ελληνική ή ξένη σημαία οι υπαίτιοι της ρύπανσης τιμωρούνται με πρόστιμο, ενώ για την καταβολή του εν λόγω προστίμου ευθύνονται εις ολόκληρον τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 12 του αυτού νόμου. Το χρηματικό πρόστιμο της ως άνω διάταξης του άρθρου 13του ως άνω πδ/τος, έχει χαρακτήρα διοικητικής κύρωσης που επιβάλλεται από διοικητικά όργανα και εξυπηρετεί τον σκοπό της προστασίας της θάλασσας και του περιβάλλοντος από τη ρύπανση (ΣτΕ 2543/2015 σκ. 6). Έχει τεθεί πέραν της αποζημίωσης που οφείλεται βάσει της διοικητικής πράξης που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 12 του ίδιου π.δ/τος για την αποκατάσταση ζημιών που έχουν προκληθεί από ρύπανση, καθώς και για τις δαπάνες που έχουν γίνει για την αποτροπή ή την εξουδετέρωση αυτής. Ειδικότερα, σύμφωνα με την νομολογία, ο σκοπός του νόμου «αποβλέπει στην έγκαιρη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την πρόληψη και καταστολή της θαλάσσιας ρύπανσης» [ΣτΕ 95/2016 σκέψη 6, ΔΕΦ ΠΕΙΡ 2199/2017 (σκ. 3)].

5. Με τη διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 περ. (β) (i) του άρθρου 13 του νόμου εισάγεται ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία, οι υπαίτιοι ρύπανσης της θάλασσας ή των ακτών τιμωρούνται με απόφαση της αρμόδιας αρχής με πρόστιμο μέχρι (58.694.06) ευρώ. Στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας διάταξης ορίζεται ότι, με πρόστιμο μέχρι το ίδιο ποσό τιμωρούνται οι παραβάτες των διατάξεων του ίδιου νόμου, με τις οποίες επιβάλλεται η λήψη μέτρων ή η τήρηση άλλων διαδικασιών για την πρόληψη, τον περιορισμό ή την καταπολέμηση της ρύπανσης, ακόμη και αν δεν προκλήθηκε ρύπανση. Περαιτέρω, στο τρίτο εδάφιο της ίδιας διάταξης προβλέπεται ότι, σε περιπτώσεις εξακολούθησης της ρύπανσης, επιβάλλεται από την αρχή πρόστιμο μέχρι 8.804.11 ευρώ για κάθε ημέρα υπέρβασης της προθεσμίας που έχει ταχθεί για την αποκατάσταση. Το ανώτατο όριο προστίμου που τίθεται με το τέταρτο εδάφιο της ίδιας διάταξης, που ανέρχεται στο 1.173.881,14 ευρώ και επιβάλλεται από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής σε περίπτωση σοβαρής ρύπανσης, δεν αποτελεί ανώτατο όριο για την επιβολή προστίμου στην περίπτωση της εξακολούθησης της ρύπανσης, καθόσον αυτό ορίζεται σε 8.804.11 ευρώ την ημέρα, και επιβάλλεται για κάθε

ημέρα υπέρβασης της προθεσμίας που έταξε η αρμόδια αρχή για αποκατάσταση. Ήτοι, το εδάφιο τέταρτο ρυθμίζει άλλη περίπτωση από αυτή του παρόντος ερωτήματος και αναφέρεται στο ανώτατο ποσό που προστίμου που επιβάλλεται στην περίπτωση ρύπανσης κατά τους όρους της πρώτης περίπτωσης (του πρώτου εδαφίου), η οποία εκτιμάται ως σοβαρή, οπότε αρμόδιο όργανο για την επιβολή του προστίμου δεν είναι η διοικητική αρχή, αλλά το ανώτατο όργανο αυτής, ο Υπουργός.

6. Η ως άνω διάταξη του τρίτου εδαφίου εισάγει αυτοτελή παράβαση από την προβλεπόμενη στο τέταρτο εδάφιο της ίδιας διάταξης και, αντίθετα με την τελευταία, δεν προβλέπει ανώτατο όριο. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι επί συνδρομής των προϋποθέσεων της διάταξης του τρίτου εδαφίου (εξακολούθηση της ρύπανσης και υπέρβαση προθεσμίας που έχει ταχθεί για αποκατάσταση) επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι 8.804,11 ευρώ ημερησίως για κάθε ημέρα υπέρβασης της προθεσμίας, χωρίς να υφίσταται ανώτατο όριο και χωρίς να ασκεί επιρροή το διαφορετικό γεγονός της τυχόν επιβολής προστίμου για «σοβαρή ρύπανση» με το ανώτατο όριο που προβλέπεται στο τέταρτο εδάφιο της ίδιας διάταξης, καθόσον η τελευταία αφορά άλλη παράβαση .

7. Η ως άνω ερμηνεία είναι σύμφωνη με τον σκοπό του νόμου, που είναι, όπως προεκτέθηκε, η λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την πρόληψη και καταστολή της θαλάσσιας ρύπανσης, ο οποίος εξυπηρετείται με την πρόβλεψη επιβολής προστίμου για κάθε ημέρα που ο υπόχρεως δεν συμμορφώνεται με νόμιμη υποχρέωση του, δεν προβαίνει δηλαδή σε ενέργεια προς αποκατάσταση της ρύπανσης. Αν υπήρχε ανώτατο όριο του διοικητικού προστίμου στην περίπτωση αυτή, προφανώς ο υπόχρεως δεν θα είχε το κίνητρο για συμμόρφωση προς την υποχρέωσή του και η διάταξη δεν θα επιτελούσε τον σκοπό για τον οποίο νομοθετήθηκε. Για τον λόγο αυτό, η ως άνω νομοθετική πρόβλεψη εξυπηρετεί τον σκοπό του νόμου και δεν είναι αντίθετη στην αρχή της αναλογικότητας.

8. Περαιτέρω, η ανωτέρω ερμηνεία συνάδει με νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων (βλ. ΔΕΦ ΠΕΙΡ 1294/2019 σκέψη 7 σελ. 16). Εξάλλου, προς αυτή τη λογική φαίνεται να τοποθετούνται και οι αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων που εκδόθηκαν για την ίδια με την κρινόμενη περίπτωση ναυαγίου και έκριναν το πρόστιμο το οποίο εκδόθηκε στο

ποσό του ανωτάτου ορίου (βλ. ΔΕΦ ΠΕΙΡ 2199/2017(σελ 56) και ΔΠΡ ΠΕΙΡ4711/2011 δημοσ. ΝΟΜΟΣ σκέψη 7.).

9. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η επιβολή προστίμου σε περίπτωση σοβαρής ρύπανσης στο ανώτατο προβλεπόμενο ποσό σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 περ. (β) (i), εδαφ. τέταρτο του νόμου, δεν αποκλείει την επιβολή προστίμου για την ίδια περίπτωση ρύπανσης σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο των ιδίων ως άνω διατάξεων, εφόσον συντρέχουν οι εκεί τιθέμενες προϋποθέσεις, ότι δηλαδή εξακολουθεί η ρύπανση και έχει παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που έταξε η αρμόδια αρχή στον υπόχρεο για αποκατάσταση. Η συνδρομή των προϋποθέσεων, σε συγκεκριμένη περίπτωση, αποτελεί ζήτημα πραγματικό, η διαπίστωση του οποίου ανήκει στην αρμοδιότητα της Διοίκησης.

Απάντηση

10. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

Η επιβολή προστίμου σε περίπτωση σοβαρής ρύπανσης στο ανώτατο προβλεπόμενο ποσό σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 περ. (β) (i), εδαφ. τέταρτο του ν. 743/1977, όπως κωδικοποιήθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 55/1998, δεν αποκλείει την επιβολή προστίμου για την εξακολούθηση της ίδιας ρύπανσης, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο των ιδίων ως άνω διατάξεων, εφόσον συντρέχουν οι εκεί τιθέμενες προϋποθέσεις, ότι, δηλαδή, εξακολουθεί η ρύπανση και έχει παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που έταξε η αρμόδια αρχή για αποκατάσταση.

Θ Ε Ω Ρ Η Θ Η Κ Ε

Αθήνα, 30 -11- 2019

Η Πρόεδρος του Δ' Τμήματος

Η Εισηγήτρια

Χρυσάφρα Α. Αυγερινού

Αικατερίνη Χουρμούζη

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

